

TÉRKOMPOZÍCIÓ 2016

Rövid tárgyleírás:

A térkompozíció az első év, első félévének kreatív gyakorlati tárgya (5 óra/hét). A gyakorlatokon a térkompozíció alapjaival ismerkednek meg a hallgatók. **A tantárgy célja egyrészt a mindenkiben valamely fokon meglévő kreativitás fejlesztése, másrészt az építészeti téralkotás sajátosságainak megismertetése térkompozíciós feladatok megoldásával, modellezésével.** A hallgatók a kreativitást fejlesztő absztrakt térképzési feladatok megoldása és a megoldások részletes értékelése során megismerik az építészeti téralkotás sajátosságait, lehetőségeit, az építészeti terek emberre, környezetre gyakorolt hatását. Az így megszerzett ismeretek a konkrét építészeti tervezéshez nyújtanak megalapozást, segítséget.

A tárgy első évfolyam első félévben van, így az első találkozást jelenti az építészettel. A foglalkozások 8 magyar és 1 angol, egyenként kb. 22-26 fős csoportokban folynak a csoportokat vezető oktató mellett legalább 2, de inkább 3 korrektorral. A feladatok elkészítésére **(az első és a zárthelyi feladat kivételével)** két hét áll rendelkezésre, amiből **az első hétre kötelezően egy munkaközi, konzultációs modellt kell készíteni,** majd a második hétre a végleges, pontozással értékelendő kockát. Mind a konzultációs, mind a végleges modellt az egyes feladatokhoz tartozó munkarészekon kívül, mindig ki lehet egészíteni egyéni munkarészekkel (fotóval, rajzzal, műleírással, videóval, zenével... stb.)

Az órák során a csoportok rövid bevezető előadást kapnak a következő témakörrel és feladatról. Az óra gerincét az elkészített aktuális munkaközi vagy kész munkák megbeszélése adja. Minden hallgatónak ismertetnie kell alkotását, melyet közös kiértékelés követ. Cél, hogy a hallgatók egymás munkájához is hozzájáruljanak, így kialakulhasson egy sajátos alkotói műhely szellemi légköre. **A kreativitás fejlesztése mellett a stúdió másik nagy feladata éppen az, hogy már a kezdetek kezdetén érzékeltesse az építész munkájának közösségi jellegét, az egymásra épülés, egymásból építkezés, fontosságát, a különböző vélemények ütköztetésének és ötvözésének szerepét.** Éppen ezért a tervezési kurzusokban megszokott személyre szóló, hagyományosan négy szemközti korrekció szerepe jóval kisebb.

A féléves munka értékelése pontozás alapján történik. Minden részfeladat –otthoni feladat és műtermi gyakorlat- a csoportvezető oktató által előre meghatározott és a hallgatóknak ismertett szempont(ok) alapján kerül pontozásra. Ezen kívül bónusz pontokat lehet szerezni az órákon való **aktív** részvétellel, továbbá a vezető oktató által előre megadott szempontok alapján. A pontozás módszerét és részleteit és az egyes jegyekhez tartozó pontértékeket a legelső órán a csoportvezető oktatója ismerteti a hallgatókkal.

TÉRKOMPOZÍCIÓ 2016

Bővített tárgyleírás:

1. óra

Az első óra elején az oktatók ismertetik a tantárgy célját és tematikáját. Beszélnek arról, hogy a kurzus során az egyszerűtől a bonyolult felé, az általánostól az egyedi felé fognak haladni. Az általános ismertetést az első feladat bevezetése követi. A téma „a tömeg a térben”, avagy **a „hegy”, mint az építészeti alkotás egyik ősmintája**. Ezt az építészeti őstípust rengeteg képpel lehet illusztrálni, hiszen a neolitikus és bronzkori halomsírok, a zikkuratok, az egyiptomi és mezo-amerikai piramisok, az indiai sztúpák mind erre az ősképre alapozódnak. Ezután az oktatók ismertetik az első feladatot, mely a legegyszerűbb építészeti „tömeg a térben”, - a tömör kocka.

1. feladat: „a monolit” A hallgatóknak 2 db tömör kockát kell készíteni, az egyiket kötelezően mikro-hullámú kartonból rétegezés technikájával, a másikat tetszőleges anyagból és módon. A kockák mérete **11 x 11 x 11 cm**. Ennek a feladatnak egyik célja az, hogy a hallgatók tudatosan közeledjenek az anyagok felé, és tudatosan alakítsák azokat, figyelembe véve a felhasznált anyag sajátosságait. A feladat másik célja az ötletesség fejlesztése, a fantázia felszabadítása. Bízgatni kell a hallgatókat, hogy minél szabadabban nyúljanak az anyagokhoz, próbáljanak ki szokatlan, vagy ismeretlen anyagokat, lehetőségeket. Ezt példákkal is lehet illusztrálni, be lehet mutatni (le lehet vetíteni) érdekes, egyedi jó megoldásokat. A kockák anyaga lehet például fa, de ezen belül is számtalan variáció képzelhető el, (faágakból, fakéregből, fahulladékból ragasztva - préselve, stb.). De alapanyag lehet bármilyen textília, fém, vagy fémhulladék (pl. söröskupak), műanyag, kő (kavics), növényi anyag, stb., a felhasznált anyagoknak csak a fantázia merészsége szabhat határt, mindazonáltal **a kockáknak jellemzően TÖMÖRNEK és ÁLLÉKONYNAK kell lenniük. Fontos szempont az anyagválasztásnál a „MÍVES” szép tárgy létrehozása, ezért bizonyos anyagok kerülendők!**

A feladat kiadása után minden csoportban a makettezés a téma, a használható anyagok, beszerzési címek ismertetésével és sok-sok épületmakett bemutatásával.

2. óra

Az óra két részből áll, ezek sorrendjének megállapítása a csoportvezető oktatójának feladata. Az óra egyik tartalmi része az első feladat közös kiértékelése. Az óra másik tartalmi eleme a második feladat bevezetése és kiadása. Ennek témája „tér a tömegben”, avagy **a „barlang”, mint az építészeti térformálás egyik ősmintája**. Ezt az ősi tértípust is rengeteg példával lehet illusztrálni, kezdve a halomsírok sírkamráival, folytatva Abu Szimbellel, az ún. Átreusz kincsházával, az etruszk sírvárosokkal, az indiai sziklába vájtt barlangtemplomokkal, Petra sírjaival stb.-stb. **A második feladat lényege tehát a térképzés tömegbe vájással.**

2. feladat: “képzeletem barlangja”. A hallgatóknak modellezni kell egy tömegbe vajt teret (barlangot). A modell külső mérete az első feladatnál már megszokott **11 x 11 x 11 cm**-es kocka, melynek belsejébe vájva alakul ki a „képzeletem barlangja”. **A kocka anyaga és a modellezés technikája tetszőleges. A feladathoz tartozik a kivájt terek tömegszerű megjelenítése is, azaz tulajdonképpen két modell készül, egy a tömegbe vajt térről, és egy ennek a térnek a tömegszerű –inverz- képről.** Mivel a tömegbe vajt tér modellje elsődlegesen a tömeget mutatja, a hallgató fantáziájára és kreatív készségére van bízva, hogy hogyan tudja mégis érzékelhetően megmutatni a belső teret, de **kötelezően érzékelhetőnek kell lennie a belső térnek.** A legegyszerűbb megoldás a metszetmodell, de természetesen sok más lehetőség is elképzelhető.

A második feladat elkészítésére két hét áll rendelkezésre, melynek során egy munkaközi konzultációs modellt és egy végleges kockát kell elkészíteni!

3. óra

Az óra a második feladat koncepciójának megbeszélésével, korrekciójával telik el. A csoportot vezető oktató ügyel arra, hogy az egyedi koncepciók, és az azokkal kapcsolatos személyes problémák mind-mind közösen legyenek megbeszélve, hogy hallgatók ne csak saját megoldásukat és annak nehézségeit érzékeljék, hanem gazdagodjanak mások élményeivel és problémáival is.

4. óra

Az óra két részből áll, ezek sorrendjének megállapítása a csoportvezető oktatójának feladata. Az óra egyik tartalmi része a második feladat közös kiértékelése. Az óra másik tartalmi eleme a harmadik feladat bevezetése és kiadása. Ennek témája „kint és bent” avagy „**az átmenetek, az átmeneti tér**”. A feladat illusztrálására ismét rengeteg lehetőség van. Történetileg az első átmeneti terek a fedett nyitott oszlopcsarnokok, Egyiptomban a templomok előudvarainak árkádsorai, az antik görög világban a sztoa, Rómában a bazilika különböző formái (Pompeii bazilika, mint nyitott változat, a Forum Romanum bazilikái, mint zárt változatok stb.), a reneszánsz építészet loggiái, a népi építészet tornácai mind-mind megemlíthetőek.

3. feladat: „kint és bent” A feladat alapja a megszokott **11 x 11 x 11 cm**-es kocka, a feladat során készített modell egyik vetületében sem lehet ennél nagyobb. A feladat a téri átmenet modellezése kint és bent között. Ez történhet statikus téri formaként egy meghatározott átmeneti térforma alkotásával, vagy dinamikus térsorként mely a kint és a bent végállapotokat köti össze. A feladat értelmezése a csoport vezető oktatójának feladata.

A kocka anyaga és a modellezés technikája tetszőleges. A hallgató döntse el, hogy melyik technika által képes jobban érzékeltetni az általa kreált átmeneti téri világot. **A feladathoz tartozik a tervezett téri világ leírása műleírás formájában. A műleírás terjedelme maximum egy oldal, és csak kézírással adható be!** A kézírással a munka része, emelheti, vagy ronthatja a teljes munka értékét. A szép és rendezett kézírással a rendezett rajzolás, a rendezett munka egyik alapja. Ezért része a kézírással gyakorlása ennek a feladatnak.

A harmadik feladat elkészítésére két hét áll rendelkezésre, melynek során egy munkaközi konzultációs modellt és egy végleges kockát kell elkészíteni.

5. óra

Az óra a 3. feladat koncepciójának megbeszélésével, korrekciójával telik el. A csoportot vezető oktató ügyel arra, hogy az egyedi koncepciók, és az azokkal kapcsolatos személyes problémák mind-mind közösen legyenek megbeszélve, hogy hallgatók ne csak saját megoldásukat és annak nehézségeit érzékeljék, hanem gazdagodjanak mások élményeivel és problémáival is.

6. óra

Az óra két részből áll, ezek sorrendjének megállapítása a csoportvezető oktatójának feladata. Az óra egyik tartalmi része a harmadik feladat közös kiértékelése. Az óra másik tartalmi eleme a negyedik feladat bevezetése és kiadása. Ennek témája „**fény és építészet**”. A feladat ismertetése során ki lehet térni a térnek és a fény erősségének / eloszlásának viszonyára, az árnyék szerepére. (Corbu mondása: Az építészet tömegek játéka a fényben... nem pontos idézetben) Milyen hatása van a fény bőségének és szűkösségének, a különböző fényforrásoknak, a különböző fényerősségeknek.

Lehet beszélni a direkt és indirekt fényről, a természetes és mesterséges megvilágításról. Lehet érinteni a napjárás – tájolás kapcsolatát, stb. Építészettörténeti és kortárs építészeti példák sorával kell megvilágítani a feladatot.

4. feladat: „fény és árnyék” A modell alapja a megszokott **11 x 11 x 11 cm**-es kocka, a feladat során készített modell egyik vetületében sem lehet ennél nagyobb.

A modell anyaga és technikája tetszőleges. A hallgató döntse el, hogy melyik anyag és mely technika által képes jobban érzékeltetni a fény és árnyék által meghatározott téri világot. **A feladathoz tartozik egy, a hallgató által kiválasztott rövid zenemű, vagy vers beadása is, illetve a kockáról készített és kinyomtatott/előhívott max. A4 méretű fotó.** A zenemű, vagy a vers a modell téri világához kapcsolódik, érzelmileg kiegészíti azt és asszociatív kapcsolatot teremt a tér, fény-árnyék és a zene, vagy irodalom között. Ezt a feladatrészt úgy lehet érzékeltetni, mint egy zenei, vagy irodalmi formába sűrített műleírást. A fotó a modell, hallgató által elképzelt fényviszonyait hivatott bemutatni, hiszen a műtermek többségében erre nincs technikai lehetőség.

A negyedik feladat elkészítésére két hét áll rendelkezésre, melynek során egy munkaközi konzultációs modellt és egy végleges kockát kell elkészíteni.

7. óra

Az óra a 4. feladat koncepciójának megbeszélésével, korrekciójával telik el. A csoportot vezető oktató ügyel arra, hogy az egyedi koncepciók, és az azokkal kapcsolatos személyes problémák mind-mind közösen legyenek megbeszélve, hogy hallgatók ne csak saját megoldásukat és annak nehézségeit érzékeljék, hanem gazdagodjanak mások élményeivel és problémáival is.

8. óra

Az óra két részből áll, ezek sorrendjének megállapítása a csoportvezető oktatójának feladata. Az óra egyik tartalmi része a negyedik feladat közös kiértékelése. Az óra másik tartalmi eleme az ötödik feladat bevezetése és kiadása. Ennek témája „zene és építészet” avagy a zene és építőművészet eszköztárának közös elemei közül **az arány, a kontraszt és a ritmus szerepe az építészeti műben**. A feladat ismertetése során ki lehet térni J. W. Goethe hasonlatára (az építészet megfagyott muzsika), ehhez kapcsolódóan Hassan Fathy aforizmájára (a hamis hangokra mindenki érzékeny, a „hamis látványokra” sokkal kevésbé) példákat lehet hozni a történeti és a kortárs építészetből az arány a kontraszt és a ritmus érzékeltetésére.

5. feladat: „Megfagyott muzsika”. A hallgatók öt különböző (rövid) zeneművet hallgatnak meg, ebből egyet kiválasztanak és építészeti térként értelmezve megmodelleznek. **Senki nem árulhatja el, melyik zenét választotta, mert a kiértékelés során a többieknek kell majd kitalálniuk, hogy melyik zenemű volt a megmodellezett munka alapja.** A modell alapja a megszokott 11 x 11 x 11 cm-es kocka, a feladat során készített modell egyik vetületében sem lehet ennél nagyobb.

A modell anyaga és technikája tetszőleges. A hallgató döntse el, hogy melyik anyag és mely technika által képes jobban érzékeltetni a zenemű által meghatározott téri világot. **A feladathoz tartozik egy max. A/4 formátumú kép beadása is. A kép a zeneműhöz és a zenemű által tervezett téri világhoz is kapcsolódik, asszociatív kapcsolat zene és építészet között.** Ezt a feladatrészt úgy lehet érzékeltetni, mint egy szavak nélküli, képi tartalomba sűrített műleírást. Ezáltal a kép lehet képzőművészeti alkotás reprodukciója, önálló fotó, vagy rajz, lehet kollázs, vagy montázs, a lényeg a zene és építészet közötti kapcsolat asszociatív megjelenítése. *Az ötödik feladat elkészítésére három hét áll rendelkezésre.*

9. óra

Oktatási szünet.

10. óra

Az óra a 5. feladat koncepciójának megbeszélésével, korrekciójával telik el. A csoportot vezető oktató ügyel arra, hogy az egyedi koncepciók, és az azokkal kapcsolatos személyes problémák mind-mind közösen legyenek megbeszélve, hogy hallgatók ne csak saját megoldásukat és annak nehézségeit érzékeljék, hanem gazdagodjanak mások élményeivel és problémáival is.

11. óra

Az óra két részből áll, ezek sorrendjének megállapítása a csoport vezető oktatójának feladata. Az óra egyik tartalmi része az ötödik feladat közös kiértékelése. Az óra másik tartalmi eleme a hatodik (műtermi gyakorlat) feladat bevezetése

12. óra

Műtermi gyakorlat feladatának készítése. A feladat egyik célja a gyors reagálás fejlesztése (probléma felismerése – megoldása), másik célja annak láttatása, hogy a közösségben végzett egyéni munka mennyivel hatékonyabb lehet. A műtermi gyakorlat feladatának témáját a négy tanszékről delegált tantárgyfelelősök közösen állapítják meg. A témával kapcsolatban általános elvárás lehet az, hogy próbálja meg ötvözni és sűríteni a félévben tanultakat és gyakoroltakat.

6. (Műtermi) feladat: Az eddigiekhez hasonlóan modellt kell készíteni, az alap a megszokott **11 x 11 x 11 cm** -es kocka, így a kész modell egyik vetülete sem lehet ennél nagyobb. A hatodik (zárthelyi) feladat témája az **Középülettervezési Tanszék tankörvezetői által közösen meghatározott**. A modell anyaga mikrohullámú hullámlemez papír, **melyet a hallgatóknak egyénileg kell biztosítaniuk**. A modellezés technikája nincs megkötve, de felszerelésről a hallgatóknak maguknak kell gondoskodniuk. A feladat elkészítésére öt óra áll rendelkezésre.

13. óra

Műtermi gyakorlat pótlási lehetősége.

14. óra

Az utolsó óra három részből áll. Az óra első részében az évfolyam legjobb kockáiból és kockarajzaiból szervezett kiállítás megnyitására kerül sor, majd a műtermi gyakorlat feladatának kiértékelése következik már tankörnként egyéni szervezésben. Az óra utolsó részében a csoport összegzi a félévet, valamint a vezető oktató ismerteti a félév végi eredményeket.